

RÈN LUYỆN KĨ NĂNG LIÊN HỆ THỰC TIỄN TRONG GIẢNG DẠY CÁC MÔN LÝ LUẬN MÁC - LÊNIN Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRẦN QUỐC TUẤN

NGUYỄN TRUNG HIẾU*

Ngày nhận bài: 27/06/2016; ngày sửa chữa: 28/06/2016; ngày duyệt đăng: 28/06/2016.

Abstract: *Theory of Marxism - Leninism provides learners with worldview and methodology to renovate the world. It is a weapon to be used by working and oppressed people in their struggles for emancipation, liberation, and the building of a new world. As Stalin has said, Marxism-Leninism is not a dogma but a guide to action. Therefore, training practical connection skills in teaching Theory of Marxist - Leninist has been seen a key task at Tran Quoc Tuan university to improve politic quality, moral, lifestyle for learners in the context of global integration and socio-economic development.*

Keywords: *Practical connection skill, Theory of Marxism - Leninism.*

Giảng dạy các môn lý luận Mác - Lênin nhằm trang bị cho người học thế giới quan, phương pháp luận trong xem xét, cải tạo thế giới, lập trường giai cấp công nhân; bồi dưỡng phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cho học viên. Trong giảng dạy các môn lý luận Mác - Lênin hiện nay, việc rèn luyện kĩ năng (KN) liên hệ thực tiễn cho đội ngũ giảng viên (ĐNGV) là yêu cầu cấp thiết ở Trường Đại học Trần Quốc Tuấn. Đứng trước yêu cầu, đòi hỏi ngày càng cao của nhiệm vụ đào tạo cán bộ, đáp ứng nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, nhà trường đã thường xuyên quan tâm, chăm lo xây dựng ĐNGV nói chung, giảng viên (GV) các môn lý luận Mác - Lênin nói riêng giỏi về lý luận, có khả năng vận dụng kiến thức lý luận vào luận giải các vấn đề thực tiễn đặt ra, làm cơ sở vận dụng giải quyết những vấn đề trong cuộc sống hiện thực.

Những năm qua, nhận thức đúng vị trí, ý nghĩa, tầm quan trọng đó, ĐNGV đã quán triệt sâu sắc nguyên tắc thống nhất giữa lý luận và thực tiễn trong sự nghiệp GD-ĐT cán bộ. Do vậy, ĐNGV giảng dạy các môn lý luận Mác - Lênin đã được trang bị đầy đủ kiến thức cơ bản, có tư duy lý luận sắc bén, hiểu sâu, hiểu đúng vấn đề do lý luận và thực tiễn đặt ra... làm nền tảng vững chắc trong quá trình truyền thụ kiến thức cho học viên, giải quyết thấu đáo, đầy đủ các vấn đề thực tiễn đem lại. Bên cạnh những kết quả đã đạt được, việc vận dụng kiến thức thực tiễn vào giải thích các vấn đề có tính lý luận của ĐNGV giảng dạy các môn lý luận Mác - Lênin còn có hạn chế nhất định, như: Quá trình giảng dạy còn rập khuôn, máy móc, chưa đi sâu vào bản chất quy luật, nguyên lý; thiếu sáng tạo, thụ động về tư duy, liên hệ chung chung, thiếu thực tiễn hoặc liên hệ thực tiễn không phù hợp

với nội dung bài giảng... Để rèn luyện, nâng cao KN liên hệ thực tiễn của ĐNGV giảng dạy các môn lý luận Mác - Lênin, Trường ĐH Trần Quốc Tuấn cần thực hiện tốt một số biện pháp chủ yếu sau:

1. ĐỔI MỚI NỘI DUNG, CHƯƠNG TRÌNH GIẢNG DẠY CÁC MÔN LÝ LUẬN MÁC - LÊNIN

Đổi mới nội dung, chương trình giảng dạy các môn lý luận Mác - Lênin có ý nghĩa quyết định đến việc rèn luyện KN liên hệ thực tiễn cho ĐNGV giảng dạy các môn lý luận Mác - Lênin. Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT, xác định: "Làm chuyển biến mạnh mẽ quá trình giáo dục từ chủ yếu trang bị kiến thức sang phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất của người học. Học đi đôi với hành; lý luận gắn liền với thực tiễn" [1; tr 120].

Thời gian qua, nhà trường đã và đang tích cực đổi mới nội dung, chương trình và phương pháp dạy học. Trong từng bài giảng, tăng cường mối liên hệ với thực tiễn xã hội, thực tiễn quân đội, thực tiễn nghề nghiệp quân sự và sự phát triển của đời sống hiện thực. Điều này, đòi hỏi nội dung bài giảng phải gắn chặt với lịch sử xã hội, lịch sử cách mạng Việt Nam, sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; quán triệt sâu sắc đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước; phương hướng, nhiệm vụ xây dựng quân đội, nhiệm vụ các đơn vị, yêu cầu của sự nghiệp GD-ĐT, nhất là những yêu cầu mới đối với việc giảng dạy các môn lý luận Mác - Lênin ở Trường Đại học Trần Quốc Tuấn hiện nay; đề ra phương hướng và cách thức vận dụng kiến thức lý luận vào giải quyết các vấn đề thực tiễn, các nhiệm vụ cụ thể theo chức trách của người học. Mục tiêu dạy học các môn lý luận Mác

* Trường Đại học Trần Quốc Tuấn

- Lênin không chỉ trang bị kiến thức lí luận thuần túy mà đã từng bước làm sáng tỏ những vấn đề thực tiễn đặt ra.

Thường xuyên bổ sung, hoàn thiện giáo trình, tài liệu, bảo đảm tính khoa học, tính hiện đại, tính thời sự. Trong từng nội dung cụ thể, cần làm sáng tỏ nguồn gốc, giá trị, ý nghĩa và sự phát triển của thực tiễn; phương pháp cơ bản để vận dụng tri thức đó vào giải quyết các nhiệm vụ thực tiễn đặt ra. Tiếp tục đổi mới hình thức, nội dung ra đề thi, kiểm tra các môn lí luận Mác - Lênin theo hướng đề cao khả năng vận dụng, liên hệ thực tiễn của học viên. Chương trình đào tạo cần bảo đảm tính toàn diện, nhưng có nội dung chuyên sâu, thiết thực; phân chia thời gian cho các hình thức dạy học trong quá trình đào tạo hợp lí, khoa học, phân đầu thực hiện thời gian lên lớp và tự học, tự nghiên cứu theo tỉ lệ 1/1. Trong từng bài giảng cần phát huy tính tích cực, tự giác, sáng tạo của người học. Chú trọng kết hợp cả phương pháp truyền thống và hiện đại để bài giảng vừa có đủ tính lí luận, tính tư tưởng, tính đảng, vừa có tính thực tiễn sinh động. Kiên quyết khắc phục nhược điểm lối dạy học truyền thống, đưa người học vào giải quyết những tình huống “có vấn đề”; hướng người học biết cách vận dụng những tri thức đã được lĩnh hội vào xem xét, giải quyết các vấn đề thực tiễn đặt ra.

2. Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của ĐNGV

Chất lượng giảng dạy các môn lí luận Mác - Lênin phụ thuộc nhiều yếu tố, trong đó, vai trò chủ quan của GV là rất quan trọng. Vì vậy, để mỗi bài giảng có sức lôi cuốn học viên, ngoài việc nghiên cứu nắm vững nội dung, phương pháp giảng dạy phù hợp, GV còn phải nêu cao tính tích cực, chủ động, sáng tạo và tự rèn luyện KN liên hệ thực tiễn để bài giảng lí luận không giáo điều, xơ cứng, thuần túy lí luận.

Hiện nay, trước tác động của hội nhập và hợp tác quốc tế, sự bùng nổ của thông tin, tác động của mặt trái cơ chế kinh tế thị trường cùng sự chống phá quyết liệt của các thế lực thù địch, nhất là trên lĩnh vực chính trị - tư tưởng, ĐNGV giảng dạy các môn lí luận Mác - Lênin càng phải kiên định lập trường giai cấp công nhân, có bản lĩnh chính trị vững vàng, tích cực, chủ động, sáng tạo trong tự học, tự nghiên cứu để trang bị cho mình kiến thức toàn diện, nắm chắc các nguyên lí, quy luật của chủ nghĩa Mác - Lênin trong quá trình giảng dạy. Để có được KN liên hệ thực tiễn tốt, GV cần rèn luyện KN tự học tập, tự nghiên cứu; KN ứng xử với các tình huống thực tiễn đặt ra. V.I.Lênin đã khẳng định: “Người ta chỉ có thể trở thành người cộng

sản khi biết làm giàu trí óc của mình bằng sự hiểu biết tất cả những kho tàng tri thức mà nhân loại tạo ra” (2; tr 362). Nắm vững phương pháp tư duy biện chứng là điều kiện tiên quyết bảo đảm nâng cao trình độ tư duy lí luận và KN liên hệ thực tiễn của GV.

Trên cơ sở tự trang bị tri thức lí luận khoa học, thực tiễn cần thiết, GV cần rèn luyện phương pháp thao tác tư duy trừu tượng, khả năng liên hệ thực tiễn vào luận giải, làm sáng tỏ các vấn đề lí luận. Việc lựa chọn các sự kiện minh họa phải khách quan, điển hình, có tính thời sự và phù hợp với nội dung bài giảng; căn cứ vào đối tượng, nhiệm vụ, chức năng từng môn học để phân tích, lí giải ở những mức độ nhất định; bảo đảm sự thống nhất, gắn kết giữa lí luận và thực tiễn, tăng tính thuyết phục làm cho bài giảng hay hơn và sinh động hơn, học viên tiếp thu nhanh và dễ hiểu hơn.

3. Xây dựng môi trường văn hoá sư phạm trong sạch, lành mạnh; đảm bảo tốt cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ dạy học

Môi trường văn hoá sư phạm trong sạch, lành mạnh sẽ góp phần thiết thực bồi dưỡng, rèn luyện KN liên hệ thực tiễn cho ĐNGV, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy các môn lí luận Mác - Lênin ở nhà trường. Do đó, cần xây dựng bầu không khí dân chủ, đoàn kết, kỉ luật ở đơn vị, tạo môi trường sư phạm trong sạch, lành mạnh cho mỗi GV tự học tập, nghiên cứu lí luận thông qua hoạt động thực tiễn để làm giàu tri thức của bản thân.

Bên cạnh đó, phải thường xuyên bảo đảm tốt cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy để làm tăng hiệu quả quá trình rèn luyện KN liên hệ thực tiễn của GV. Lãnh đạo, chỉ huy các cấp, cơ quan chức năng cần thường xuyên quan tâm, tạo điều kiện bảo đảm trang thiết bị cần thiết phục vụ giảng dạy; đảm bảo cung cấp, bổ sung nguồn tài liệu, sách báo cho ĐNGV khai thác các nguồn thông tin có tính thời sự, tính thực tiễn, tạo nguồn tri thức phong phú trong quá trình chuẩn bị, biên soạn bài giảng và giảng dạy.

* * *

Trên đây là những biện pháp cơ bản nhằm nâng cao KN liên hệ thực tiễn của GV trong giảng dạy các môn lí luận Mác - Lênin. Đây là công việc khó khăn, phức tạp, cần có sự phối hợp chặt chẽ của các tổ chức, các lực lượng, nhất là vai trò chủ quan của ĐNGV để chất lượng giảng dạy các môn lí luận Mác - Lênin ở Trường Đại học Trần Quốc Tuấn ngày càng được nâng cao. □

(Xem tiếp trang 57)

thì quan trọng nhất là *khai thác và hệ thống hóa kiến thức* thành kênh thông tin đa chiều nhưng thống nhất (24%); *vận dụng các kiến thức kỹ năng đã học vào các tình huống thực tế*, có ích cho cuộc sống sau này làm công dân, làm người lao động chiếm 14%. Ngoài ra, làm việc nhóm, trình bày thông tin, thuyết trình, phản biện,... cũng rất quan trọng (8%). Có đến 54% đồng ý với tất cả các kỹ năng trên.

2.5. Đánh giá của SV về sự quan tâm của GV trong việc thiết lập mối liên hệ liên môn (bảng 3)

Bảng 3. Kết quả khảo sát về sự quan tâm của GV trong việc thiết lập mối liên hệ liên môn

GV trường ĐHSP quan tâm rèn luyện cho SV thiết lập mối liên hệ kiến thức giữa các môn học	SV đồng ý	
	Số lượng	Tỉ lệ %
Hầu hết các GV đều quan tâm	204	27,5
Chỉ một số GV quan tâm	471	63,33
Không có GV nào quan tâm	6	0,8
Tất cả GV đều quan tâm	62	8,3

Thực tế cho thấy, đã có 63,33% GV quan tâm rèn luyện cho SV thiết lập mối liên hệ kiến thức giữa các môn học ở trường đại học.

2.6. Đánh giá về cách thức GV thực hiện thiết lập mối liên hệ liên môn (bảng 4)

Bảng 4. Kết quả khảo sát về cách thức GV thực hiện thiết lập mối liên hệ liên môn

Cách thức GV quan tâm rèn luyện thiết lập mối liên hệ giữa các môn học ở trường phổ thông	SV đồng ý	
	Số lượng	%
Hướng dẫn SV cách thu thập, chọn lọc, xử lý các thông tin, biết vận dụng kiến thức, học cách xử lý các tình huống của đời sống thực tế	409	55
Xác định các nội dung cần tích hợp, chỉ rõ địa chỉ lồng ghép, quy định chuyên đề mở rộng	118	15,83
Chia mỗi nhóm một chủ đề và tự tiến hành DHTH	136	18,33
Tổng quan lý thuyết, SV tham khảo các dự án DHTH, sau đó các nhóm thực hiện các chủ đề DHTH	80	10,84

Kết quả khảo sát cho thấy, việc hướng dẫn SV cách thu thập, chọn lọc, xử lý các thông tin, biết vận dụng kiến thức, học cách xử lý các tình huống của đời sống thực tế được GV quan tâm hơn cả (55%); hướng khác cũng được thực hiện đó là chia mỗi nhóm một chủ đề và tự tiến hành thiết kế các chủ đề DHTH (15,83%). Việc SV tự xây dựng cho mình những chủ đề DHTH sẽ giúp cho họ mở rộng kiến thức và rèn kỹ năng hiệu quả.

* * *

Từ kết quả khảo sát về thực trạng hiểu biết của GV, SV các môn khoa học tự nhiên ở các trường ĐHSP về DHTH, có thể thấy, DHTH đáp ứng yêu cầu giải quyết có hiệu quả các vấn đề trong thực tiễn

cuộc sống. SV sư phạm cần có kiến thức vững vàng, kỹ năng và kinh nghiệm mới để có thể đáp ứng được các yêu cầu trên. Kết quả khảo sát cũng cho thấy, thực trạng nhận thức về DHTH ở các trường ĐHSP hiện nay chưa tốt, mức độ hiểu biết của GV và SV sư phạm về DHTH còn nhiều hạn chế. Để đáp ứng nhu cầu đổi mới GD-ĐT sau năm 2015, trước hết cần đổi mới nhận thức của đội ngũ GV, cán bộ quản lý, SV các trường ĐHSP về DHTH. □

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Chấp hành Trung ương. *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế.*
- [2] Quốc hội. *Nghị quyết số 88/2014/QH13 của kỳ họp thứ 8 Quốc hội khóa XIII ngày 28/11/2014 về đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông.*
- [3] Australia Curriculum (2015). <http://www.acara.edu.au/curriculum/curriculum.html>
- [4] Đặng Thị Thuận An - Trần Trung Ninh (2014). *Dạy học tích hợp khoa học tự nhiên cho học sinh trung học phổ thông thông qua chủ đề hiệu ứng nhà kính theo định hướng phát triển năng lực khoa học.* Journal of Science of Hnue Educational Sci., Vol. 59, No. 8, pp. 92-100.
- [5] Đỗ Hương Trà (chủ biên) - Nguyễn Văn Biên - Trần Khánh Ngọc - Trần Trung Ninh - Trần Thị Thanh Thủy - Nguyễn Công Khanh - Nguyễn Vũ Bích Hiền (2015). *Dạy học tích hợp phát triển năng lực học sinh (Quyển 1 Khoa học tự nhiên.* NXB Đại học Sư phạm.

Rèn luyện kỹ năng liên hệ thực tiễn...

(Tiếp theo trang 54)

Tài liệu tham khảo

- [1] Ban Chấp hành Trung ương. *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.*
- [2] V.I.Lenin. “*Nhiệm vụ của đoàn thanh niên*”, Toàn tập (tập 41). NXB Tiến bộ, Mátxcova, 1977.
- [3] Thủ tướng Chính phủ. *Quyết định số 711/QĐ-TTg ngày 13/6/2012 của Thủ tướng Chính phủ về phê duyệt Chiến lược phát triển giáo dục 2011-2020.*
- [4] Đỗ Mạnh Tôn (chủ biên). *Từ điển Tâm lý học quân sự.* NXB Quân đội nhân dân.